

RI/av

LAUSUNTO

31.5.2011

Akava ry
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki

jaana.meklin@akava.fi

Oikeusministeriön velkajärjestelyn uudistamistyöryhmän mietinnöstä (OM 11/2011)

Suomen Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida otsikon asiakirjaa, ja toteaa siitä Akavan oikeusministeriölle antaman lausunnon valmistelua ajatellen seuraavaa:

Lääkäriliiton asiantuntemus insolvenssioikeuden kirjaimen ja yksityiskohtien suhteen on rajallista. Tässä valmisteltavia säädösuudistuksia ehdotetaan tilanteessa, jossa 1990-luvun alun talousvaurioiden seurauksena säädetyt velkajärjestelylait alkavat olla tehtävänsä täyttäneitä, mutta lainamarkkinoilla on yleistynyt uudenlainen luototustoiminta, lainojen kohteidenkin vaihduttua mietinnön kuvaamalla tavalla. Toisaalta v. 2008 taloustaantumien elvytystoimet ovat jo merkittävästi siirtäneet 1990-luvulla toteutunutta yksilöriskiä veronmaksajien harteille, ja esityksessä on riviväleissä havaittavissa lainanantajan vastuun aiheellista korostumista. Yleisen oikeustajun eurokriisiin tarjoama ”sijoittajien tukanleikkaus” toteutuisi siten pienimuotoisesti kotimaankin lainamarkkinoilla.

Perintätoimi on käytännössä jo siirtynyt factoringyritysten haltuun, ja ulosottoviranomaisen kapasiteettia voidaan siten suunnata uudelleen. Ajatus menettelyjen virtaviivaistamisesta siten, että velkajärjestelyn ratkaisisi alioikeus, mutta käytännön juoksutuksen hoitaisi edelleen ulosottomies viranomaisen vastuullaan ja lain lisäämällä harkintavallalla, vaikuttaa järkevältä.

Myös erilaisten ”pikavippiyritysten” lisääntyminen markkinoilla, niiden perimien kulujen lähennellessä pahimmillaan kiskonnan määritelmää, mutta joita perustellaan luottojen vakuudettomuudella ja siitä johtuvalla riskipremiolla, antaa hyvän aiheen erotella pienlainat suuremmista ja vakuudellisista. Siten mietinnön esitys ”pakkoakordista” pienempien luottojen kohdalla – ulosottomiehen hyvällä harkinnalla – ja tyytymisestä suurempien velkojen kanssa tehtyyn järjestelysopimukseen on käsittääksemme omiaan hillitsemään kevytmielistä velkautumista, rajoittamalla löyhäkätisten vippiyhtiöiden mahdollisuutta velkojainkontrolliin ja siirtämällä sen vouden työkseen. Jos velkoja katsoisi asemaansa näin liikaa kavennetuksi, olisi tuki vieläkin (28 §) mahdollista riitauttaa velka alioikeudessa, mutta riskillä, että holliton luotottaja menettää saamisensa ja joutuu jopa suorittamaan oikeusku-

lunsa. Velkajärjestelyrekisterin julkisuus tukee kyllä velkojienkin oikeutta, yhdessä ulosottomiehen viranomaisvastuun kanssa. Velkaneuvonnan ja ulosoton työnjakoa tämä esitys ymmärtääksemme muuttaisi ja lähentäisi, ja ehkäpä ajan mittaan mahdollistuisi po. toimintojen yhdistäminenkin?

Oman asunnon panttaaminen velan vakuudeksi on suhteellisen tavallista suuremmissa yksityishenkilön veloissa, ja myös pienten yritysten (ammattinharjoittaminen esim. toiminimen tai kommandiittiyhtiön muodossa) kohdalla. Vakuusvelan kohdalla on syytä rajoittaa korkojen kasvua, ja tässä ehdotettu malli ymmärtääksemme turvaisi kohtuullisesti vakuusvelallisen kodin, pitäytymällä maksuvelvoitteessa asuntoon jäävään vapaaseen arvoon ja kasvattamatta loputtomiin vakuusvelan korkoa korolle. Taloudellisen vähimmäissuojan sitominen indeksiin on tarpeen, ja oikealta vaikuttaa, etteivät velkaantumiseen syyttömät perheenjäsenet kohtuuttomasti kärsisi epäonnistuneesta yritystoiminnasta, kuten mietinnössä perustellaan ehdotusta pienimuotoisen yritystoiminnan velkojen järjestelyksi tähän saakka yksityishenkilöpainotteisen velkajärjestelylain mukaisesti. Rajapinnan yrityssaneerausmenettelyjen suunnalla tulisi kuitenkin oikeuskäytännössä muovautua selväksi, jotta ehdotettu oikeus oikeusapuun ei menisi totutun käyttöalueensa ulkopuolelle.

Lainsäädännön tulisi kannustaa työntekoon ja yrittämiseen. Tässäkin esityksessä tuntuvat perityn omaisuuden suojan elementit varsin voimakkaana. Kun lakeja tehdään myös tulevaisuutta varten, voitaisiin tulevaisuuden perijä sukupolvia ajatellen ehkä vielä harkita myös perintökaaren vastaavia korjauksia, ja lähteä siitä että tavallaan vähemmin ansioin saatu peritty omaisuus saataisiin käyttää velan kuittaamiseen, eikä perinnöstä kieltäytymistä velkajärjestelytilanteissa hyväksyttäisi.

Kunnioittaen

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO ry

Timo Kaukonen
puheenjohtaja

Risto Ihalainen
varatoiminnanjohtaja